Aan de burgemeester,

Betreft: Annotatie raad 25 april 2018

Tekst uit de actualiteit raadsleden Poot (VVD) en Boomsma (CDA)
"Ontwikkelingen in de omgeving van de Rudolf Dieselstraat blijven elkaar opvolgen. Inmiddels heeft We Are Here opnieuw een pand gekraakt, ditmaal in de Eerste van Swindenstraat. Indieners willen op korte termijn bespreken in hoeverre de gebeurtenissen in de Rudolf Dieselstraat aanleiding geven alsnog tot snellere ontruiming over te gaan"

Hoofdboodschap

- De vraag die hier op tafel wordt gelegd is of de gebeurtenissen van afgelopen weekend (zie feitenrelaas politie hieronder) leiden tot een heroverweging van het eerdere besluit van het OM de panden in de Rudolph Dieselstraat niet met spoed te ontruimen.
- Het antwoord hierop van het OM is: Nee
- Uiteraard is hierover gesproken in de driehoek. En zoals in de vorige raad ook gezegd volgt het OM hierin consistent het (landelijk) ontruimingsbeleid.
- Het feit dat er nu sprake is van protestacties van zowel linkse als rechtse groeperingen die de situatie in de Dieselstraat aangrijpen om te ageren tegen zowel het ontruimingsbeleid als tegen het vreemdelingenbeleid, is geen aanleiding voor het OM om het eerdere besluit om niet over te gaan tot een spoedontruiming te herzien.
- Het beeld vanuit politie, stadsdeel, Ymere en bewoners (die frequent worden gepolst) is dat de situatie in de wijk rustig is. Behoudens een aantal "prikacties" na waarin zowel linkse als rechtse groeperingen de situatie aangrijpen om podium te pakken en hun mening te uiten. Los daarvan is de situatie niet anders dan de weken ervoor; rustig.
- Wat WEL van het grootste belang is om de rust in de wijk te bewaren.
- Aanstaande donderdag 26 april is er een kort geding. De rechter zal zich dan uitspreken of het voornemen van het OM de panden aan de Dieselstraat te ontruimen rechtmatig en proportioneel is. Dit kort geding wachten wij af.
- Tot die tijd is het zaak te voorkomen dat nieuwe incidenten en zogenaamde "prikacties' van zowel links als rechts, zoals afgelopen weekend, tot onrust gaan leiden en alle mensen die momenteel in de wijk wonen te beschermen.
- De volgende maatregelen zijn getroffen en afspraken zijn gemaakt:
    - de politie intensiveert de inzet om de rust in de wijk te bewaren, vroege onderkenning en snelle inzet staan centraal
    - Ymere heeft alle anti-kraak-bewoners laten weten dat situaties zoals zaterdag niet worden geaccepteerd en een reden zijn om over te gaan tot beëindiging van het contract, zoals ook zaterdag is gebeurd.
    - Tevens hebben Ymere & Camelot aan de voorkant een globale screening van huurders gedaan en n.a.v. de gebeurtenissen van afgelopen zaterdag is opnieuw bekeken welke personen er anti-kraak wonen. Dit blijft lastig aangezien zij noch de middelen noch een grondslag hebben om mensen "door te lichten". Dat neemt niet weg dat actief is/ wordt gezocht naar een rustig profiel.
    - De wijkteams van stadsdeel worden frequenter ingezet om leefbaarheid in de wijk te bewaken

- Mogelijk wordt er extra Handhaving & Toezicht ingezet voor extra ogen en oren in de buurt, in nauwe samenwerking met de politie.
- Politie zet volop in op opsporing van de plegers van de strafbare feiten van afgelopen weekend.

Feiten: wat is er gebeurd sinds het vorige debat 12-4

- Zie bijlage feitenrelaas politie

Zondag 22 april: kraak Eerste van Swindenstraat (ook in Oost)

- Voormalig winkelpand Zeeman gekraakt door de groep die eerst in het gekraakte pand op het Osdorpplein zat
- Dit zijn 20 mannen die eerst bij de WAH groep behoorden, zij noemen zich de Swahiligroep (het betreft dus niet de groep vrouwen in tegenstelling tot de berichtgeving in de media.)
- Particuliere eigenaren (3) hebben zondag direct aangifte gedaan.
- Kraakofficier heeft aangifte beoordeeld conform reguliere kraakbeleid en geeft aan dat het gaat om een leegstand bedrijfspand gaat en de plannen die er liggen op dit moment onvoldoende concreet zijn.
- Het reguliere kraak- en ontruimingsbeleid is van toepassing. Dit beleid is al in 2010 door de raad vastgesteld (notitie van 2016 is een actualisering, geen beleidswijziging geweest). Het betreft hier een leegstaand pand waar de eigenaar nog geen concrete gebruiksplannen voor heeft. Conform de reguliere procedure zal dit pand worden ontruimd als de eigenaar aan kan tonen dat hij concrete plannen heeft voor de ingebruikname
- Sinds de invoering van de wet kraken en leegstand in 2010 blijkt uit jurisprudentie dat de rechter bij een ontruimingszaak ook toetst of de ingebruikname door de eigenaar op orde is. De rechter toetst de proportionaliteit: weegt het belang dat de staat heeft bij een ontruiming/ het eigendomsrecht van de eigenaar zwaarder dan het huisrecht van de krakers? Als er geen ingebruikname is leidt dit veelal tot het oordeel dat een ontruiming niet proportioneel is.

Vraag SP:

Waarom verwijzen we - terecht - naar het OM als het gaat om ontruimingen, maar is er wel sprake van (gemeentelijk) Amsterdams beleid dat er niet ontruimd wordt bij leegstand. Hoe verhoudt zich dat tot elkaar?

Op basis van de wet Kraken en Leegstand ligt de ontruimingsbevoegdheid bij het Openbaar Ministerie, zij bepalen of een pand ontruimd wordt en met welke prioriteit. Dit doen ze o.g.v. het landelijk beleid zoals vastgesteld in de brief van de PG. In het verlengde hiervan geldt dat qua uitvoering van de ontruiming is afgesproken dat panden waar de eigenaar geen ingebruikname voor heeft lage prioriteit hebben. Er wordt niet ontruimd voor leegstand omdat de ervaring leert dat het risico op herkraak dan groot is en de politie keer op keer ingezet wordt voor de kraak van hetzelfde pand (veelal gepaard met Openbare Orde verstoringen)
Echter elk gekraakt pand wordt ontruimd als de eigenaar kan aantonen dat hij het pand na ontruiming direct in gebruik neemt. Uit jurisprudentie, sinds de invoering van de wet Kraken en Leegstand, blijkt dat een rechter bij een ontruimingszaak ook toetst of de ingebruikname door de eigenaar op orde is. De rechter toetst de proportionaliteit: weegt het belang dat de staat heeft bij een ontruiming/ het eigendomsrecht van de eigenaar zwaarder dan het huisrecht van de krakers? Als er geen ingebruikname is kan dit leiden tot het oordeel dat een ontruiming niet proportioneel is.

Achtergrondinformatie:

Bevoegdheden

Openbaar Ministerie

- Op basis van de wet Kraken en Leegstand ligt de ontruimingsbevoegdheid bij het Openbaar Ministerie. Artikel 551 A van het wetboek van Strafvordering geeft het OM en de politie de bevoegdheid om het gekraakte pand ook daadwerkelijk te ontruimen.

Burgemeester

- De burgemeester heeft de verantwoordelijkheid om te beoordelen of de ontruiming tot ernstige verstoringen van de openbare orde zal leiden en bepaalt het moment van ontruiming.
- Daarnaast weegt de burgemeester af of de ontruiming tot onacceptabele risico's leidt voor het in te zetten (politie) personeel, de omwonenden of de krakers zelf, en of de politie inzet voor de ontruiming van het kraakpand verantwoord is met het oog op politie inzet elders in de stad.

Huisrecht

- Huisrecht kan al vrij snel ontstaan, in de regel door één nacht in een pand te verblijven, maar het kan ook eerder. De Hoge Raad heeft bepaald dat dit af hangt van de feitelijke situatie. [...]
- De Hoge Raad overweegt in uitspraak van 28-5-2013 *"Een beroep op het huisrecht niet behoeft af te stuiten op de enkele omstandigheid dat degene die zich daarop beroept nog slechts (zeer) kort tevoren zijn intrek in de desbetreffende ruimte had genomen" [...]*
- Huisrecht kan in elk pand ontstaan als de kraker daar een ongestoord woongenot opbouwt, een privé-huiselijk leven leidt en het pand heeft ingericht als woning.
- Dit uitgangspunt wordt ook in Amsterdam gehanteerd door het Openbaar Ministerie

Heterdaad

- Afgezien van de vraag of er al dan niet huisrecht is gevestigd, wordt er in principe niet direct opgetreden bij heterdaad kraaksituaties.
- Als de politie een kraakactie op heterdaad constateert, zal er in de regel een verdenking zijn ten aanzien van het overtreden van artikel 138 of 138a wetboek van Strafrecht. Om het bestanddeel "wederrechtelijk" in die artikelen te bewijzen, is het doen van een aangifte noodzakelijk. De eigenaar dient kort gezegd aan te geven dat hij niet wil dat de krakers in zijn pand zitten.
- Daarnaast is de aangifte van belang om te bepalen wat de feitelijke situatie is: is het pand juridisch in gebruik of is er sprake van leegstand? Op basis daarvan kan de prioriteit van de kraakzaak bepaald worden.
- De driehoek acht het van belang om telkens goed onderbouwd en met een zorgvuldige toepassing van de juridische kaders en het ontruimingsbeleid op te treden. Er zijn risico's verbonden aan het direct optreden bij heterdaad zoals het ontruimen voor leegstand en het risico van escalatie. Zo hebben we eerder situaties gehad (o.a. kraken aan het Singel en de Simon Stevinstraat) waarbij direct is opgetreden maar achteraf bleek dat er toen feitelijk is ontruimd voor leegstand of dat de situatie escaleerde.

Niet ontruimen voor leegstand

- De beleidslijn niet ontruimen voor leegstand is er niet voor niks: het risico op herkraak is groot.

- Het kwam in het verleden regelmatig voor dat pand werd ontruimd en er de volgende dag weer krakers in zaten.
- Belangrijk dus om eerst vast te stellen of een pand na ontruiming in gebruik wordt genomen d.m.v. aangifte
- Het risico dat genomen wordt bij optreden op heterdaad is aanzienlijk.
- Kraken worden meestal gepleegd door grote groepen, die voorbereid zijn en uit zijn op escalatie.
- In het verleden heeft dit regelmatig geleid tot grote openbare orde verstoringen (Singel, Simon Stevin e.v.a.)
- Optreden bij heterdaad, met alle risico's voor de ingezette politie van dien en openbare orde verstoringen, terwijl er mogelijk de volgende dag weer krakers in zitten.
- Optreden bij heterdaad zal het aantal kraken niet doen afnemen
- Eigenaren moeten voorkomen dat hun pand gekraakt wordt door te zorgen dat hun pand niet leeg staat.
- Sinds de invoering van de wet kraken en leegstand in 2010 blijkt uit jurisprudentie dat de rechter bij een ontruimingszaak ook toetst of de ingebruikname door de eigenaar op orde is. De rechter toetst de proportionaliteit: weegt het belang dat de staat heeft bij een ontruiming/ het eigendomsrecht van de eigenaar zwaarder dan het huisrecht van de krakers? In geval van leegstand is dat maar zeer de vraag.

Aanhouden en vervolgen

- Op grond van het Amsterdamse beleid wordt er in principe niet direct opgetreden bij heterdaad kraaksituaties, want eerst aangifte nodig om de feitelijke situatie te bepalen. We ontruimen immers niet voor leegstand.
- In alle gevallen wordt een ontruiming aangekondigd (conform landelijk beleid van de PG) tenzij het spoed is en hebben de krakers voor de ontruiming het pand al verlaten.
- Als dit niet het geval is kunnen de krakers worden aangehouden en vervolgd, maar dit is een beslissing van het OM.
- Van belang is dat met het aanhouden van krakers vóór een ontruiming niet de kraak beëindigd is, het huisrecht van de aangehouden kraker blijft dan bestaan. Dat kan alleen worden beëindigd door een rechterlijke beslissing of doordat er een ontruimingstitel is. Als de kraker na aanhouding weer wordt vrijgelaten kan deze weer terugkeren naar de woning want heeft nog huisrecht.
- De inzet in Amsterdam is in eerste instantie vooral gericht op het beëindigen van de kraak en niet zozeer op het aanhouden van de krakers.
- In het geval van krakende uitgeprocedeerde asielzoeker geldt dat bij aanhouding zij in vreemdelingendetentie komen. Over het algemeen een langdurige procedure die uiteindelijk niet tot uitzetting leidt, maar waarbij zij opnieuw op straat terecht komen. De lijn van de driehoek is altijd geweest dat het kraakbeleid niet moet worden vermengd met de problematiek van uitgeprocedeerde asielzoekers.
- Let wel, als de uitgeprocedeerde asielzoekers tijdens de ontruiming zich verzetten of vernielingen plegen (strafbare feiten), worden zij aangehouden.

Moties (311 en 312)

- Het reguliere kraak- en ontruimingsbeleid is toegepast, de 14 maart door de raad aangenomen moties (311 en 312) hebben daar geen invloed op.
- Motie 311 houdt in dat binnen de kaders van de wet eigenaren van kraakpanden verzocht wordt om te overwegen de ontruiming uit te stellen. Hier is de eigenaar geenszins toe verplicht.

- Sommige media schetsen een beeld dat er door deze motie standaard niet wordt ontruimd in geval van kraak door vreemdelingen. Dit klopt dus niet.
- Eigenaren worden (na gewezen te zijn op het doen van aangifte) met het oog op motie 311 gevraagd te overwegen of er mogelijkheden zijn deze groep langer te laten zitten, in ieder geval tot de vorming van en nieuw college
- Naar aanleiding van motie 312 is na de sluiting van de winteropvang er tussentijdse nachtopvang in de Havenstraat geopend waar o.a. de WAH groep terecht kan.